

Finansdepartementet
v/statsråd Jan Tore Sanner

PB 8008 Dep
0030 OSLO

Oslo, 24.03.2020

Vår ref.
98015/HS16

Viktig med tiltak som bidrar at næringslivet kommer seg gjennom krisen

I Generelt

Koronaviruset gjør at vi er inne i en økonomisk krise som er ulik alle andre vi tidligere har opplevd. Både i type og størrelse skiller den seg fra andre kriser. Først så vi et tilbudssidesjokk til verdensøkonomien, ved at mye produksjon ble stanset i utlandet, så et oljesjokk, da Saudi-Arabia og Russland svarte på den fallende oljeetterspørselen med en priskrig. Bare dette alene er svært dramatisk, men viste seg altså å bare være en svak opptakt til det som rammer oss nå

De kraftige tiltakene og restriksjonene som er innført i Norge for å bremse spredningen av viruset gjør at en stor del av tjenestesektoren mister tilnærmet all etterspørsel. Mange bransjer som til sammen ansetter flere hundretusener, har i realiteten fått et næringsforbud. Aldri har børsene falt så raskt, og aldri har antall arbeidsløse og permitterte økt så kraftig. Slike tall har vi aldri sett før, og vi er fortsatt i begynnelsen av innsatsen mot viruset.

Omfanget av tiltak vil derfor måtte vurderes ut fra hvor lenge det er nødvendig å stoppe eller redusere aktiviteten i samfunnet. Dessverre er det mye som tyder på at mange tiltak vil være langvarige. Tiltakene må også sees i lys av at bedriftene nå er rammet av en villet/pålagt politikk som raskt har medført redusert etterspørsel og aktivitet i økonomien og at situasjonen er svært ulik en typisk langvarig lavkonjunktur. De tiltakene som er naturlige i lavkonjunkturperioder er ikke uten videre de samme tiltakene som er aktuelle nå.

For næringslivet generelt er det særlig to ting som har stor betydning:

- Det må gjennomføres tilstrekkelige tiltak til at næringslivet kommer seg gjennom krisen og kan starte opp igjen etter at krisen er over
- Det må gjennomføres og planlegges tiltak som sikrer at økonomien raskest mulig kommer tilbake i normal fart etter at krisen er over

Vi har klart inntrykk av at dette også har vært regjeringens siktemål i de omfattende tiltak som så langt har kommet.

På denne bakgrunn ber Spekter om at man har særlig fokus på følgende nye tiltak:

- Kompensasjonsordning til virksomheter som er pålagt å stenge. Det vises til ordning innført i Danmark der deler av faste utgifter kompenseres i nedstengningsperioden
- Gjennomføre nødvendige endringer i konkurslovgivningen som hever terskelen for å kunne slå en bedrift konkurs, herunder at offentlige virksomheter i en periode utviser forsiktighet med å slå bedrifter konkurs
- Permitteringsperioden bør utvides til 52 uker
- Vurdere ytterligere reduksjon i arbeidsgiveravgiften
- Fortsatt satsing på offentlige infrastrukturbygginger de nærmeste årene
- Økte bevilgninger til bl.a. Innovasjon Norge, Siva og Enova når krisen går mot slutten for å sikre gründerbedrifter spesielt og innovasjonskraft generelt, det vises til nærmere beskrivelse av tiltak under

II Særskilte tiltak for bedrifter i oppstart- og vekstfasen

Spekter har sentrale virksomheter i virkemiddelapparatet som medlemmer, herunder Innovasjon Norge, Siva og Forskningsrådet. Vi mener tiltakene i krisepakken bør dra nytte av den kompetansen og de systemene som allerede finnes hos disse.

Spekter vil i den sammenheng gi følgende innspill:

Generelt:

- Spekter mener tiltakene må treffe bredt, dvs. ikke kun «gründerbedrifter» i snever forstand, men unge bedrifter og bedrifter i vekstfasen generelt.
- Tilgang på likviditet er den største og mest akutte utfordringen for nær sagt alle bedrifter som rammes av Korona-krisen, uansett størrelse. Innovasjon Norge er norske myndigheters «næringsutviklingsbank». Innovasjon Norge har allerede effektive banksystemer samt kompetanse og beslutningsstrukturer for å håndtere finanseringssaker og kredittvurderinger raskt og effektivt. Spekter mener derfor

Innovasjon Norge bør ha en sentral rolle i den kommende krisepakken som legges frem.

- I tiden som kommer får også innovasjonsselskapene, katapult-sentrene, Siva og flere andre en enda viktigere jobb i å bidra til å løfte verdiskapingen i landet.
- Effektene av koronakrisen har utløst en umiddelbar og kraftig nedbremsing av tilgang til både kunder og kapital for oppstarts- og vekstbedrifter. Disse er i en annen situasjon enn store deler av etablert næringsliv, fordi de ofte har små inntekter de første årene og mange er forsknings- og/eller teknologibaserte.
- Spekter foreslår derfor flere umiddelbare tiltak, blant annet en oppskalering av finansielle virkemidler som garantier, lån og tilskudd for bedriftene.

Spekter mener økte rammer og økt bruk av eksisterende tilskuddsordninger i virkemiddelapparatet må inngå i krisepakken, blant annet virkemidler hos Innovasjon Norge som:

Tilskudd

- Gründer- og veksttilskudd

Et gründer- og veksttilskudd vil ha bredt virkeområde og kunne benyttes av potensielle vekstselskaper og mer modne selskaper for å videreutvikle deres produkter og styrke deres konkurransekraft.

- Etablerertilskudd for nytt næringsliv

Tilskuddet kan brukes til avklaring av markedspotensial, validering, pilotering og kommersialisering. Vi foreslår at maksimalsatsen for tilskuddet økes.

- Økt støttegrad til klyngene

Støttegraden for klyngene er i dag 50 %. Den kan økes for å kunne opprettholde klyngeorganisasjonen og gjennom dette generere innovasjonsaktiviteter.

- Tilskudd til investeringer

Målgruppen for denne ordningen er små og mellomstore selskaper som har behov for å foreta tilpasninger og oppgraderinger av sitt produksjonsapparat for å styrke sin konkurransekraft på mellomlang og lengre sikt.

Garantier og lån

- Lån for likviditet, utvikling og vekst

Innovasjon Norge har flere låneordninger for gründere, vekstselskaper og mer modne selskaper. Dette gjelder spesielt unge selskaper og kunnskapsintensive bedrifter.

Lånefinansiering fra Innovasjon Norge supplerer det kommersielle markedet og bidrar til en jevn og forutsigbar tilgang til kapital og kompetanse i alle faser av en bedrifts utvikling.

- Vekstgaranti

Vekstgarantiordningen gir risikoavlastning til bankene gjennom porteføljegarantier, og øker bankenes finansiering til og befatning med målgruppen. Vekstgarantier er utløsende for finansiering for bedrifter som er kredittverdige, men som mangler pantesikkerheter.

Egenkapital

Preså Korn og såkornfond er viktige virkemidler for å avlaste risiko og utløse private investeringer i tidlige faser. Målgruppen av bedrifter har i de første leveårene som oftest lite inntekter. De vil være svært sårbare i dagens situasjon. Her kan egenkapitalmarkedet stimuleres for eksempel ved å gi private investorer incitament til å investere i tidligfasebedrifter gjennom skatteincentiver.

Andre virkemidler og aktører

Siva har oversendt forslag til NFD og KMD med tiltak som kan bidra til at Siva-strukturen og innovasjonsselskap i hele landet kan støtte flest mulig bedrifter under den pågående krisen. Spekter viser til og støtter disse forslagene som blant annet innebærer at:

- Siva frafaller kravet om 25% egenfinansiering for tilskuddene *Innovasjonsstøtte til små og mellomstore bedrifter*. Det betyr at bedrifter får tilgang til rådgivning uten å betale for denne. (*Dette punktet har Siva fått godkjenning for*)
- Det aksepteres en omprioritering av aktiviteter, og derved økt fokus på å støtte eksisterende næringsliv gjennom krisen. Siva foreslår videre at det tilføres økte rammer til næringshage- og inkubasjonsprogrammene, som vil gi rom for økt produksjon/støtte til flere bedrifter i hele landet.
- Utnevnte katapult-sentre er allerede forespurt og engasjert med tanke på raskt å kunne bidra som rådgivere, praktiske tilretteleggere, “test sites” og produksjonsenheter for utstyr som kan brukes for å håndtere dagens situasjon. Foreløpig koordinerer Siva denne jobben opp mot Sykehusinnkjøp HF som er gitt den nasjonale koordineringsjobben på vegne av helsevesenet.
- Norsk katapult kan bidra med ekstraordinær prosjektstøtte til sentrene som kan sikre økt kapasitet hos disse. Det vil trolig være behov for tilgang på ressurser som kan koordinere og organisere prosjekter med bedrifter mot katapult-sentrene.

Innovasjonspartnerskap

Utstrakt bruk av innovative anskaffelser er et effektivt verktøy offentlig sektor har til å opprettholde innovasjonstakten, stimulere til omstilling og avhjelpe krisen. Det er etablert gode programmer for dette, blant annet Pilot-E der Innovasjon Norge samarbeider med Forskningsrådet og ENOVA, en modell som er overførbart til andre samfunnssektorer.

For øvrig organiserer Arbeidsgiverforeningen Spekter en rekke virksomheter som nå arbeider i fremste rekke i håndteringen og bekjempelse av korona-viruset. Først og fremst gjelder dette hele spesialisthelsetjenesten, men også en rekke andre viktige samfunnsaktører.

Vi har også mange private medlemmer som leverer tjenester til helse- og omsorgsektoren. Vi vil derfor understreke betydningen av at man i nåværende fase også nyttiggjør seg av den kompetanse og kapasitet som ligger i disse virksomhetene. Det vil lette situasjonen for det offentlige helsevesenet og bidra til at disse virksomhetene kommer seg gjennom denne krisen.

Med vennlig hilsen
Arbeidsgiverforeningen Spekter

Anne-Kari Bratten/s
Administrerende direktør